

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 26. juuni 2006 (30.06)
(OR. en)**

10917/06

**ENV 387
AGRI 234
COMPET 184
ECO 122
ECOFIN 233
ENER 192
DEVGEN 177
MI 140
PECHE 217
RELEX 443
SAN 183
SOC 333
TRANS 174
RECH 179
POLGEN 84
EDUC 146**

MÄRKUS

Saatja: Peasekretariaat
Saaja: Delegatsioonid

Teema: Euroopa Liidu säästva arengu strateegia läbivaatamine
– Uuendatud strateegia

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele lisas uuendatud ELi säästva arengu strateegia, mis võeti vastu Euroopa Ülemkogu kohtumisel 15.–16. juunil 2006.

UUENDATUD EUROOPA LIIDU SÄÄSTVA ARENGU STRATEEGIA**MEIE PÜHENDUMUS SÄÄSTVALE ARENGULE**

1. Säästev areng tähendab seda, et praeguste põlvkondade vajadused tuleks rahuldada, seadmata ohtu tulevaste põlvkondade võimet rahuldada oma vajadusi. See on asutamislepingus sätestatud Euroopa Liidu üldine eesmärk, mis hõlmab kõiki liidu poliitikavaldkondi ja meetmeid. Sellega soovitakse kaitsta Maa võimet toetada elu kogu selle mitmekesisuses ning see rajaneb demokraatia, soolise võrdõiguslikkuse, solidaarsuse, õigusriigi ja põhiõiguste austamise, sealhulgas vabaduse ja kõigile võrdsete võimaluste loomise põhimõtetel. Säästva arengu eesmärgiks on parandada järjepidevalt nii praeguse kui ka tulevaste põlvkondade elukvaliteeti ja heaolu maailmas. Selleks püütakse edendada täistööhõive ja kõrgetasemelise hariduse, tervisekaitse, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitsega dünaamilist majandust rahumeelses ja turvalises maailmas, kus austatakse kultuurilist mitmekesisust.
2. Euroopa Ülemkogu võttis 2001. aastal Göteborgis vastu esimese Euroopa Liidu säästva arengu strateegia. Johannesburgis (2002) toimunud säästva arengu ülemaailmset tippkohtumist silmas pidades täiendati seda 2002. aastal Barcelonas kokku tulnud Euroopa Ülemkogu kohtumisel välismõõtmega. Säilinud on siiski säästva arenguga kokkusobimatud arengusuunad, mis seonduvad kliimamuutuste ja energiakasutuse, rahvatervisele tulenevate ohtude, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse, demograafilise surve ja vananemise, loodusvarade haldamise, bioloogilise mitmekesisuse hävimise, maa kasutamise ja transpordiga, ning esile kerkivad uued väljakutsed. Kuna need negatiivsed arengud eeldavad kiiret reageerimist, on vaja lühiajalisi meetmeid, unustamata siiski ka pikemaajalisi eesmärke. Peamiseks väljakutseks on järk-järgult muuta meie praeguseid säästva arenguga kokkusobimatuid tarbimis- ja tootmisviise ning killustatud lähenemist poliitika kujundamisele.

3. Selles kontekstis võttis Euroopa Ülemkogu tulenevalt 2004. aastal komisjoni algatatud strateegia läbivaatamise protsessist ning tuginedes 2005. aasta detsembris avaldatud komisjoni teatisele “Säästva arengu strateegia läbivaatamisest – tegevusprogramm” ja nõukogu, Euroopa Parlamendi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning asjaosaliste panustele, vastu laienenud ELile suunatud ambitsioonika ja laiaulatusliku uuendatud säästva arengu strateegia, mis arendab edasi 2001. aastal vastu võetud strateegiat.
4. See dokument sisaldab ühtset ja sidusat strateegiat selle kohta, kuidas EL saab tõhusamalt täita oma pikaajalisi kohustusi tulla toime säästva arenguga seotud väljakutsetega. Dokumendis kinnitatakse vajadust ülemaailmse solidaarsuse järele ning tunnistatakse, et on tähtis tugevdada koostööd väljaspool liitu asuvate partneritega, sealhulgas ülemaailmsele säästvale arengule olulist mõju avaldavate kiirelt arenevate riikidega.
5. Uuendatud säästva arengu strateegia üldine eesmärk on määrata kindlaks ja arendada välja meetmed, mis võimaldaksid Euroopa Liidul saavutada nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade elukvaliteedi järjepideva parandamise, luues selleks säästvad kogukonnad, mis suudavad ressursse tõhusalt kasutada ja hallata ning realiseerida majanduse keskkonna- ja sotsiaalalase innovatsiooni potentsiaali, kindlustades jõukuse, keskkonnakaitse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse.
6. Uuendatud strateegia alusena kiideti Euroopa Ülemkogu kohtumisel 2005. aasta juunis heaks deklaratsioon järgmiste eesmärkide ja põhimõtetega:

PEAMISED EESMÄRGID

KESKKONNAKAITSE

Kaitsta elu jätkumise võimalikkust Maal kogu selle mitmekesisuses, austada Maa loodusvarade piiratust ning tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine. Hoida ära ja vähendada keskkonna saastamist ning edendada säästvat tarbimist ja tootmist, et kaotada seos majanduskasvu ja keskkonnaseisundi halvenemise vahel.

SOTSIAALNE ÕIGLUS JA ÜHTEKUULUVUS

Edendada demokraatlikku, kõrge sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvusega tervet, ohutut ja õiglast ühiskonda, kus austatakse põhiõigusi ja kultuurilist mitmekesisust ning mis loob kõigile võrdsed võimalused ja kus võideldakse diskrimineerimise vastu kõikides selle vormides.

MAJANDUSLIK JÕUKUS

Edendada jõukat, uuendusmeelset, teadmisterikast, konkurentsivõimelist ja ökotõhusat majandust, mis pakub kõrget elatustaset ning täieulatuslikku ja kõrgekvaliteedilist tööhõivet Euroopa Liidu kõikides osades.

RAHVUSVAHELISTE KOHUSTUSTE TÄITMINE

Toetada rahul, turvalisusel ja vabadusel rajanevate demokraatlike institutsioonide loomist ja kaitsta nende stabiilsust kogu maailmas. Edendada kogu maailmas aktiivselt säästvat arengut ja tagada, et Euroopa Liidu sise- ja välispoliitika on kooskõlas ülemaailmse säästva arengu ja liidu rahvusvaheliste kohustustega.

POLIITILISED JUHTPÕHIMÕTTED

PÕHIÕIGUSTE EDENDAMINE JA KAITSE

Asetada inimesed Euroopa Liidu poliitika keskmesse, edendades põhiõigusi, võideldes kõikide diskrimineerimisvormide vastu ja aidates kaasa vaesuse vähendamisele kogu maailmas.

PÕLVKONNASISENE JA PÕLVKONDADEVAHELINE ÕIGLUS

Rahuldada praeguste põlvkondade vajadused, seadmata ohtu tulevaste põlvkondade võimet rahuldada oma vajadusi ELi piires ja mujal.

AVATUD JA DEMOKRAATLIK ÜHISKOND

Tagada kodanike õigus saada informatsiooni ja tagada õiguskaitse kättesaadavus. Arendada välja piisavad konsulteerimis- ja osaluskanalid kõikide huvitatud isikute ja ühenduste jaoks.

KODANIKE KAASAMINE

Suurendada kodanike osalust otsuste tegemisel. Edendada säästva arengu alast haridust ja tõsta üldsuse teadlikkust. Informeerida kodanikke nende mõjust keskkonnale ja nende võimalustest teha säästvamaid valikuid.

ETTEVÕTETE JA TÖÖTURU OSAPOOLTE KAASAMINE

Tugevdada sotsiaalsel dialoogi, tõsta ettevõtjate sotsiaalset vastutustunnet ning tugevdada avaliku ja erasektori partnerlust koostöö edendamiseks ja ühiste ülesannete täitmiseks säästva tarbimise ja tootmise saavutamisel.

POLIITIKA SIDUSUS JA JUHTIMINE

Edendada sidusust kõikide Euroopa Liidu poliitikavaldkondade vahel ning samuti sidusust kohaliku, piirkondliku, riikliku ja üleilmse tegevuse vahel, et suurendada oma panust säästvasse arengusse.

POLIITIKA INTEGREERIMINE

Soodustada majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnavalaste kaalutluste integreerimist selliselt, et need oleksid omavahel seotud ja toetaksid üksteist vastastikku, kasutades täiel määral ära parema õigusloome vahendeid, nagu näiteks tasakaalustatud mõjuhindamine ja konsulteerimine huvigruppidega.

PARIMATE KÄTTESAADAVATE TEADMISTE KASUTAMINE

Tagada, et poliitikat töötatakse välja, hinnatakse ja teostatakse parimate kättesaadavate teadmiste põhjal ning et see on majanduslikult põhjendatud ja kulutõhus.

ETTEVAATUSPÕHIMÕTE

Kui valitseb teaduslik ebakindlus, siis tuleks rakendada hindamismenetlusi ja võtta asjakohaseid ennetusmeetmeid, et hoida ära kahju inimeste tervisele või keskkonnale.

SAASTAJA PEAB MAKSMAS

Tagada, et hinnad kajastaksid tarbimis- ja tootmistegevusest ühiskonnale tulenevaid tegelikke kulusid ning et saastajad maksaksid kahju eest, mida nad põhjustavad inimeste tervisele ja keskkonnale.

EL-I SÄÄSTVA ARENGU STRATEEGIA NING MAJANDUSKASVULE JA TÖÖHÕIVELE SUUNATUD LISSABONI STRATEEGIA SÜNERGIA KASUTAMINE

7. ELi säästva arengu strateegia ning majanduskasvu ja tööhõive edendamisele suunatud Lissaboni strateegia täiendavad üksteist. Säästva arengu strateegia tegeleb peamiselt elukvaliteedi, põlvkondade sisese ja vahelise võrdsuse ning kõigi poliitikavaldkondade vahelise sidususega, sealhulgas nende välismõõtme osas. See strateegia tunnistab majandusarengu rolli säästvamale ühiskonnale ülemineku hõlbustamisel. Lissaboni strateegia annab olulise panuse säästvale arengule kui üldisele eesmärgile, keskendudes peamiselt tegevustele ja meetmetele, mille eesmärk on suurendada konkurentsivõimet ja majanduskasvu ning soodustada töökohtade loomist.
8. ELi säästva arengu strateegia moodustab üldise raamistiku, milles Lissaboni strateegia oma uuendatud tähelepanuga majanduskasvule ja töökohtadele on dünaamilisema majanduse mootoriks. Need kaks strateegiat tunnistavad, et majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnavalased eesmärgid võivad üksteist tugevdada ning et neid tuleks seetõttu paralleelselt ellu viia. Mõlema strateegia eesmärk on toetada struktuurimuutusi, mis on vajalikud selleks, et võimaldada liikmesriikide majandustel tulla toime globaliseerumisest tulenevate väljakutsetega, luues kõigile võrdsed tingimused, nii et tekib soodus pinnas dünaamilisele, innovatiivsele ja loovale ettevõtlusele ning ühtlasi on tagatud sotsiaalne võrdsus ja hea keskkonnaseisund.
9. Sellega seoses tunnistab ELi säästva arengu strateegia, et investeeringud inim-, sotsiaal- ja keskkonnakapitali ning tehnoloogilisse innovatsiooni on eelduseks pikaajalisele konkurentsivõimele ja majanduslikule jõukusele, sotsiaalsele ühtekuuluvusele, kvaliteetsetele töökohtadele ning tõhusamale keskkonnakaitsele.

PAREM POLIITIKA KUJUNDAMINE

10. ELi säästva arengu strateegia sisaldab sellist lähenemisviisi paremale poliitika kujundamisele, mis tugineb paremale õigusloomele ja põhimõttele, et säästev areng tuleb integreerida poliitika kujundamisse kõikidel tasanditel. See eeldab, et kõik valitsemistasandid toetaksid üksteist ja teeksid koostööd, võttes arvesse liikmesriikide erinevat institutsioonilist ülesehitust, kultuuri ja kohalikke tingimusi.

11. Sellega seoses peaksid kõik ELi institutsioonid tagama, et peamised poliitilised otsused põhineksid ettepanekutel, mis on läbinud kõrgetasemelise mõjuhindamise, mis käsitleb tasakaalustatud moel säästva arengu sotsiaalset, keskkonna- ja majanduslikku mõõdet ning võtab arvesse säästva arengu välismõõdet ja tegevusetusega kaasnevaid kulusid. Muud parema poliitika kujundamise vahendid hõlmavad poliitika mõju järelhindamist ning üldsuse ja sidusrühmade osalemist. Liikmesriigid peaksid neid vahendeid, eelkõige mõjuhindamist, avaliku sektori poolse rahastamise korral ning strateegiate, programmide ja projektide väljatöötamisel rohkem kasutama.
12. Kõik ELi institutsioonid peaksid tagama, et ülesandeid, eesmärke ja meetmeid käsitlevad ettepanekud oleksid teostatavad ning et nendega kaasneksid vajadusel ELi tasandi vahendid.

PEAMISED VÄLJAKUTSED

13. Pidades silmas keskkonnavalaste suundumuste halvenemist, ELi majanduslikke ja sotsiaalseid väljakutseid, uut konkurentsivõimet ja uusi rahvusvahelisel tasandil võetud kohustusi, määrab säästva arengu strateegia kindlaks seitse peamist väljakutset koos vastavate ülesannete, tegevuseesmärkide ja meetmetega. Neid kujundatakse edasi ja rakendatakse tulevikus vastavalt eespool mainitud põhimõtetele. Konkreetse meetme mainimine ei mõjuta pädevuse jaotust ELi ja liikmesriikide vahel.

Kliimamuutused ja puhas energia

Üldine eesmärk: Kliimamuutuste ning neist ühiskonnale ja keskkonnale tulenevate kulude ja negatiivse mõju piiramine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- 15-liikmelise ELi ja enamiku 25-liikmelise ELi Kyoto protokollist tulenev kohustus saavutada perioodiks 2008–2012 teatav kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärk, kusjuures 15-liikmelise ELi eesmärk on heitkoguste 8%-line vähendamine võrreldes 1990. aasta tasemega. Eesmärk on vältida maailma maapinna keskmise temperatuuri tõusu rohkem kui 2°C võrra võrreldes eelindustriaalse ajajärgu tasemega.

- Energiapoliitika peaks vastavalt 2006. aasta märtsis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel algatatud Euroopa energiapoliitika kandvatele ideedele olema kooskõlas varustuskindluse, konkurentsivõime ja keskkonnasäästlikkuse eesmärgiga. Energiapoliitika omab kliimamuutuste käsitlemise seisukohast kesksel tähtsust.
- Kliimamuutustega kohandumine ja nende leevendamine tuleks integreerida kõikidesse asjakohastesse ELi poliitikavaldkondadesse.
- 2010. aastaks tuleks keskmiselt 12% energiatarbimisest ja 21% elektritarbimisest ühise, kuid diferentseeritud eesmärgina katta taastuvatest energiaallikatest, kaaludes nende osakaalu suurendamist 2015. aastaks 15%-ni.
- 2010. aastaks peaks indikatiivse eesmärgina 5,75% transpordikütusest koosnema biokütustest (direktiiv 2003/30/EÜ), kaaludes nende osakaalu suurendamist 2015. aastaks 8%-ni.
- Saavutada vastavalt energia lõppkasutuse tõhusust ja energiateenuseid käsitlevale direktiivile 9 aasta jooksul kuni 2017. aastani 9%-line energia lõpptarbimise kokkuhoid.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohase Montreali kliimaalase tegevuskava järelmeetmena kavatakse EL töötada pikaajalist koostööd käsitleva laiapõhjalise ja konstruktiivse dialoogi abil ning samal ajal Kyoto protokollist tuleneva tegevuse kaudu viivitamata ja 2°C eesmärki järgides välja võimalikud lahendused 2012. aasta järgseks perioodiks, pidades kinni ühise, kuid diferentseeritud vastutuse põhimõttest ja vastavatest võimalustest.
- Ilma et see piiraks tulevikus uusi lähenemisviise osapoolte eristamiseks õiglaselt ja paindlikus raamistikus, ootab EL võimalust arutada teiste osapooltega strateegiaid heitkoguste vajaliku vähendamise saavutamiseks. EL usub, et siinkohal tuleks arenenud riikide puhul kaaluda heitkoguste vähendamist 2020. aastaks ligikaudu 15–30% võrreldes Kyoto protokollis kavandatuga ning pärast seda, kooskõlas keskkonna nõukogu järeldustes sisalduva lähenemisviisiga.

- Euroopa kliimamuutuse programmi teise etapi raames pööravad komisjon ja liikmesriigid eelistähelepanu uutele meetmetele, et kasutada autode puhul ja lennunduses järjepidevalt kulutõhusaid heitkoguste vähendamise võimalusi. Sellega seoses uuritakse leevendamisevõimalustena süsiniku sidumist ja ladustamist.
- Komisjon viib ELi heitkogustega kauplemise skeemi läbivaatamise sobival ajal lõpule, luues sellega investoritele keskpika perioodi ja pikaajalise kindluse, ning kaalub skeemi laiendamist muudele kasvuhoonegaasidele ja valdkondadele, eelkõige lennundusele, nagu nõukogu on seda varem soovinud.
- Komisjon ja liikmesriigid tugevdavad ELi juhtrolli, võttes vastu ambitsioonika ja realistliku energiatõhususe tegevuskava ja rakendades seda, pidades silmas ELi energiasäästu potentsiaali, mis on komisjoni hinnangul 2020. aastaks 20%, ning võttes arvesse liikmesriikide poolt juba rakendatud meetmeid.
- Komisjon koostab analüüsi selle kohta, kuidas saavutada taastuvaid energiaallikaid käsitlevad eesmärgid (2010) ning jätkata kulutõhusalt ja pikaajaliselt taastuenergia ja transpordisektoris biokütuste kasutamise edendamist, pidades ühtlasi konstruktiivset dialoogi naftatööstuse ja kõigi sidusrühmadega ning toetades maksimaalselt teise põlvkonna biokütuste alaseid teadusuuringuid ja arendustegevust. Uute eesmärkide seadmist põhjendatakse kavandatavate meetmete potentsiaali ja kulutõhususe põhjaliku analüüsi alusel. Kõigi nende protsesside vältel tuleks arvesse võtta liikmesriikide eripärasid ja vajadust säilitada nende võimalus kujundada paindlikult oma energiakasutuse struktuur ning samuti arvestada ELi energiaturust suurel määral isoleeritud saarte ja piirkondade probleeme.
- Komisjonil ja liikmesriikidel tuleb soodustada biomassi kasutamist eesmärgiga mitmekesistada ELi kütusevarustuse allikaid, vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja pakkuda uusi sissetuleku- ja töövõimalusi maapiirkondades, tehes edusamme ettepanekute osas, mis on esitatud biomassi tegevuskava kõigi kolme valdkonna – soojuse tootmise ja jahutamise, elektri tootmise ja transpordi – kohta. Seda tuleks arendada edasi 2010. aastale järgneva perioodiks ettenähtud pikaajalise bioenergia strateegia raames.
- Liikmesriigid peaksid suurendama elektrijaamade tõhusust, eelkõige edendades veelgi kombineeritud soojuse ja elektri kasutamist.

Säästev transport

Üldine eesmärk: Ühiskonna majanduslikele, sotsiaalsetele ja keskkonnaalastele vajadustele vastavate transpordisüsteemide tagamine ja neist majandusele, ühiskonnale ja keskkonnale johtuva soovimatu mõju minimeerimine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Kaotada seos majanduskasvu ja transpordi nõudluse vahel eesmärgiga vähendada sellest keskkonnale tulenevat mõju.
- Saavutada transpordisektoris energiakasutuse jätkusuutlik tase ning vähendada transpordiga seotud kasvuhoonegaaside heitkoguseid.
- Vähendada transpordi saasteheitmeid tasemeni, kus mõju inimeste tervisele ja/või keskkonnale on minimaalne.
- Saavutada tasakaalustatud nihe keskkonnahoidlike transpordiliikide suunas, et kujundada välja säästev transpordi ja liikuvuse süsteem.
- Vähendada transpordimüra nii selle tekitajas kui ka leevendusmeetmete rakendamisega, et minimeerida müra üldist taset ja selle mõju tervisele.
- Moderniseerida 2010. aastaks ELi avalike reisijateveoteenuste raamistik, soodustamaks tõhusust ja tulemuslikkust.
- Kooskõlas väikesõidukite CO₂-heitmeid käsitleva ELi strateegiaga peaksid uued sõidukid saavutama keskmiselt CO₂-heitmete taseme 140g/km 2008.–2009. aastaks ja 120g/km 2012. aastaks.
- Vähendada 2010. aastaks maanteetranspordis hukkunute arvu võrreldes 2000. aastaga poole võrra.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- EL ja liikmesriigid võtavad meetmeid kõigi transpordiliikide majanduslike ja keskkonnaalaste tulemuste parandamiseks ning vajadusel selleks, et liikuda tootmis- ja logistiliste protsesside ümberkorraldamise, käitumistavade muutmise ning erinevate transpordiliikide parema ühendamise kaudu maanteetranspordilt raudtee- ja veetranspordi ning avaliku reisijateveo suunas, sealhulgas väiksema transpordiintensiivsuse poole.
- EL ja liikmesriigid peaksid parandama transpordisektoris energiatõhusust, kasutades selleks kulutõhusaid vahendeid.

- EL ja liikmesriigid peaksid keskenduma kauba- ja reisijateveo osas võimalikele maanteetranspordi alternatiividele, sealhulgas üleeuroopaliste võrgustike ja kaubalogistika intermodaalsete ühenduste kohasele arendamisele, muuhulgas rakendades komisjoni siseveetranspordi tegevusprogrammis “NAIADES” ja programmis "Marco Polo II" ettenähtud meetmeid.
- Komisjon uurib edasi infrastruktuuri maksustamise kasutamist ELis kõikide transpordiliikide osas, arvestades uute satelliidi-, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega kaasnevaid võimalusi. Eurovignette'i direktiivi raames esitab komisjon hiljemalt 2008. aastal kõigi väliste kulude hindamiseks mõeldud üldkohaldatava, läbipaistva ja arusaadava mudeli, mis oleks aluseks tulevikus tehtavatele infrastruktuuri maksustamise arvestustele.
- Komisjon ja liikmesriigid peaksid püüdlema selle poole, et saavutada edusamme tõhusate ülemaailmsete lahenduste leidmisel rahvusvahelise mere- ja lennuliikluse kahjuliku mõju vähendamiseks.
- Pidades silmas maanteetranspordis hukkunute arvu vähendamist poole võrra ning maanteeliikluses vigastatute arvu vähendamist, suurendatakse maanteede turvalisust maanteede infrastruktuuri parandamise, sõidukite turvalisemaks muutmise, liiklejate käitumise muutmisele suunatud ühiste üleeuroopaliste teavituskampaaniate soodustamise ning piiriülese jõustamise mehhanismide loomise kaudu.
- Kooskõlas linnakeskkonna valdkondliku strateegiaga peaksid kohalikud ametiasutused töötama 2006. aastal välja linnatranspordi kavad ja süsteemid ning rakendama neid, võttes arvesse komisjoni antavaid tehnilisi juhiseid ning kaaludes tihedamat koostööd linnade ja neid ümbritsevate piirkondade vahel.
- Komisjon ja liikmesriigid töötavad välja pikaajalise ja sidusa ELi kütusestrateegia.

Säästev tarbimine ja tootmine

Üldine eesmärk: Säästvate tarbimis- ja tootmisviiside edendamine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Soodustada säästvat tarbimist ja tootmist, soodustades ökosüsteemide säilimisvõime piiresse jäävat sotsiaalset ja majanduslikku arengut ning kaotades seose majanduskasvu ja keskkonnaseisundi halvenemise vahel.
- Parandada toodete ja tootmismeetodite tulemusi keskkonnavalaste ja sotsiaalsete eesmärkidega seoses ning soodustada nende kasutamist ettevõtete ja tarbijate poolt.
- Seada eesmärgiks saavutada 2010. aastaks ELi keskmine keskkonnahoidlike riigihangete tase, mis on võrdne praegu kõige paremaid tulemusi saavutavate liikmesriikide tasemega.
- EL peaks püüdma suurendada keskkonnatehnoloogiate ja ökoinnovatsiooni valdkonnas oma turuosa maailmas.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- Komisjon ja liikmesriigid uurivad, millised konkreetsed meetmed toovad kaasa säästvamad tarbimis- ja tootmisviisid ELi ja ülemaailmsel tasandil, eelkõige ÜRO Marrakechi protsessi ja säästva arengu komisjoni kaudu. Sellega seoses esitab komisjon 2007. aastaks ELi säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava, mis peaks aitama kindlaks määrata ja ületada tõkked selles valdkonnas, tagada suurem sidusus erinevate sellega seotud poliitikavaldkondade vahel, suurendada kodanike teadlikkust ja muuta säästva arenguga kokkusobimatuid tarbimisharjumusi.
- Komisjon ja liikmesriigid peaksid alustama ettevõtlusringkondade ja asjakohaste sidusrühmadega dialoogi toodete ja tootmisprotsesside keskkonna- ja sotsiaalalaseid tulemusi puudutavate eesmärkide seadmiseks.
- Komisjon ja liikmesriigid töötavad välja struktureeritud protsessi keskkonnahoidlike riigihankeid puudutava parima tava ja ekspertteadmiste jagamiseks, võttes arvesse keskkonnahoidlike riigihangete kohalikul ja piirkondlikul tasandil edendamise potentsiaali. Komisjon hõlbustab korrapärast kogu ELi hõlmavat keskkonnahoidlike riigihangete alaste tulemuste võrdlevat hindamist vastavalt kokkulepitud objektiivsetel parameetritel põhinevale hindamismeetodile ning analüüsib koos liikmesriikidega 2007. aastaks võimalusi keskkonnahoidlike riigihangete tõhusaimaks soodustamiseks muude peamiste tooterühmade osas.

- Komisjon ja liikmesriigid suurendavad jõupingutusi sotsiaalse ja ökoinnovatsiooni ning keskkonnatehnoloogiate edendamiseks ja levitamiseks, muuhulgas kõigi asjaosaliste poolt keskkonnatehnoloogiate tegevuskava tõhusa rakendamise kaudu, loomaks uusi majanduslikke võimalusi ja uusi turge.
- Komisjon teeb ettepaneku laiendada energiat tarbivate toodete märgistuse skeeme elektrilistelt seadmetelt ja autodelt muudele keskkonnakahjulikele tooterühmadele, sealhulgas toodetele, mis avaldavad keskkonnale olulist mõju.
- Liikmesriigid peaksid toetama infokampaaniaid jaemüüjate ja teiste organisatsioonidega, soodustamaks säästvaid tooteid, sealhulgas mahepõllumajandusest pärit ja häid kaubandustavasid järgivaid tooteid ning keskkonnaohutuid tooteid.

Loodusressursside säilitamine ja haldamine

Üldine eesmärk: Loodusressursside haldamise parandamine ja nende liigkasutamise vältimine, tunnistades ökosüsteemide toimimise väärtust

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Parandada ressursitõhusust, et vähendada taastumatute loodusressursside üldist kasutamist ja sellega seotud toorainete kasutamisest tulenevat keskkonnamõju, kasutades seejuures taastuvaid loodusressursse määral, mis ei ületa nende taastumisvõimet.
- Saavutada ja säilitada konkurentsieelis, parandades ressursitõhusust muuhulgas ökotõhusa innovatsiooni edendamise kaudu.
- Parandada taastuvate loodusressursside, nagu kalavarude, bioloogilise mitmekesisuse, vee, õhu, pinnase ja atmosfääri haldamist ning vältida nende liigkasutamist, taastades kooskõlas Johannesburgi rakenduskavaga (2002) kahjustunud mereökosüsteemid 2015. aastaks, sealhulgas jõudes 2015. aastaks kalapüügis maksimaalse saagikuseni.
- Peatada bioloogilise mitmekesisuse hävinemine ja aidata kaasa bioloogilise mitmekesisuse ülemaailmse hävinemise olulisele vähendamisele 2010. aastaks.
- Aidata tõhusalt kaasa ÜRO nelja ülemaailmse metsi puudutava eesmärgi saavutamisele 2015. aastaks.
- Vältida jäätmete teket ja soodustada loodusressursside tõhusat kasutamist, kohaldades elutsüklil põhineva mõtlemise kontseptsiooni ning soodustades korduskasutamist ja ringlussevõtmist.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas teevad liikmesriigid ja komisjon lisajõupingutusi uute maaelu arengu programmide, reformitud ühise kalanduspoliitika, mahepõllumajandust ja loomade heaolu reguleerivate uute õiguslike raamistike ja biomassi tegevuskava kaudu.
- Komisjon ja liikmesriigid peaksid arendama edasi loodusressursside säästvat kasutamist käsitlevat ELi strateegiat, mida tuleks täiendada ELi tasandil mitmete ülesannete ja meetmetega. Euroopa Keskkonnaagentuur peaks toetama ressursitõhususe mõõtmist.
- ELi metsanduse tegevuskava vastuvõtmisega 2006. aastal ning ühenduste osalemisega Euroopa metsade kaitset käsitleval ministrite konverentsil, sealhulgas selle resolutsioonide rakendamisega, tugevdatakse metsa säästvat majandamist.
- Liikmesriigid peaksid viima lõpule Natura 2000 võrgustiku väljakujundamise, sealhulgas merepiirkondade kindlaksmääramise. Erilist tähelepanu tuleks pöörata vajadusele parandada Natura 2000 ning liikide kaitse ja haldamise põhimõtete rakendamist.
- Liikmesriigid peaksid rakendama ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegiat nii selle ELi kui ülemaailmse mõõtmel (bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni) osas ning astuma koostöös komisjoniga samme selleks, et määrata kindlaks prioriteetsed meetmed, mis võimaldavad saavutada eesmärgi peatada bioloogilise mitmekesisuse hävinemine 2010. aastaks ja pärast seda, ning selliste meetmete rakendamiseks.
- Komisjon ja liikmesriigid peaksid töötama selle nimel, et parandada veeressursside integreeritud haldamist ja merekeskkonda ning ergutada rannikuala integreeritud haldamist.
- Merendust käsitleva komisjoni roheline raamatu alusel töötatakse alates 2008. aastast ookeane ja meresid puudutav poliitika välja keskkonnasäästlikumal ja integreeritumal viisil.

Rahvatervis

Üldine eesmärk: Hea rahvatervise edendamine võrdsetel tingimustel ja terviseohtude vastase kaitse parandamine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Parandada kaitset terviseohtude vastu, arendades võimet reageerida neile kooskõlastatud viisil.
- Täiustada toidu- ja söödaalaseid õigusakte, sealhulgas vaadata läbi toidu märgistamine.
- Jätkata loomatervise ja loomade heaolu kõrgetasemeliste standardite edendamist ELis ja rahvusvahelisel tasandil.
- Piirata eluviisidega seotud ja krooniliste haiguste leviku laienemist, eelkõige sotsiaalmajanduslikult ebasoodsas olukorras olevates inimrühmades ja piirkondades.
- Vähendada liikmesriikide sees ja vahel esinevat tervisealast ebavõrdsust tervist mõjutavate laiemate tegurite käsitlemise ning asjakohaste tervise edendamise ja haiguste vältimise strateegiatega. Meetmed peaksid võtma arvesse rahvusvahelist koostööd sellistel foorumitel nagu WHO, Euroopa Nõukogu, OECD ja UNESCO.
- Tagada, et 2020. aastaks toodetakse, käideldakse ja kasutatakse kemikaale, sealhulgas pestitsiide, viisil, mis ei ohusta märkimisväärselt inimeste tervist ja keskkonda. Sellega seoses on oluliseks verstapostiks kemikaalide registreerimist, hindamist, kasutuse lubamist ja piiramist käsitleva määruse (REACH) kiire vastuvõtmine. Eesmärk on asendada lõpptulemusena väga kõrge riskiteguriga ained sobivate alternatiivsete ainete ja tehnoloogiatega.
- Parandada teavet keskkonnasaaste ja negatiivsete tervisemõjude kohta.
- Parandada vaimset tervist ja suitsiidiriskide käsitlemist.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- Komisjon arendab koostöös liikmesriikide, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse ja WHOga edasi ja tugevdab ELi ja liikmesriikide tasandil võimet reageerida terviseohtudele kooskõlastatud viisil, sealhulgas terviseohtude käsitlemist puudutavate olemasolevate tegevuskavade moderniseerimise kaudu.

- Komisjon ja liikmesriigid soodustavad tervise ja haiguste ennetamise parandamist, käsitledes tervist mõjutavaid tegureid kõigi asjakohaste poliitikavaldkondade ja meetmete lõikes. Erilist tähelepanu pööratakse eluviisiga seotud tervist mõjutavaid tegureid, nagu uimastid, tubakatarbimine, alkoholi kuritarvitamine, tasakaalustamata toitumine ja vähene liikumisaktiivsus, ja kroonilisi haiguseid käsitlevate strateegiate ja meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele.
- Liikmesriikide tervisepoliitika peaks seadma eesmärgiks luua ja viia ellu strateegiad, mis aitaksid naistel ja meestel saavutada ja säilitada positiivse emotsionaalse seisundi, parandades seega nende heaolu, subjektiivset elukvaliteedi tunnetust ning füüsilist ja vaimset tervist.
- Komisjon esitab kooskõlas toidu- ja söödaohutust käsitleva määruse (EÜ) 178/2002 artiklites 14 ja 15 sisalduvate põhimõtetega ettepanekud toitu ja sööta käsitlevate õigusaktide jätkuvaks täiustamiseks. Eriti oleks vaja täiustada geneetiliselt muundatud toidu ja sööda tootmise ja kasutamise süsteemi toimimist, veenmaks liikmesriike, sidusrühmi ja üldsust selles, et kõik otsused tuginevad sellisele riskihindamisele ja -juhtimisele, mille puhul võetakse arvesse ka võimalikku pikaajalist mõju inimesele ja inimeste tervisele, loomatervisele ja loomade healolule ning keskkonnale ja tarbijate huvidele.
- Komisjon rakendab koos liikmesriikidega EL strateegiat HIV/AIDSi vastaseks võitluseks ELis ja selle naaberriikides. Liikmesriigid peaksid tõhustama jõupingutusi HIV/AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastast võitlust käsitleva praeguse ELi tegevuskava rakendamiseks kolmandates riikides. Luua tuleks konkreetseid seoseid muude ühenduse meetmetega, nagu Aafrika strateegiaga.
- Komisjon suurendab koostöös liikmesriikidega teavet keskkonnasaaste ja negatiivsete tervisemõjude kohta ning kooskõlastab keskkonnasaastajate, kokkupuute ja tervisemõjude vahelisi seoseid käsitlevat uurimistegevust, et parandada inimeste arusaama sellest, millised keskkonnategurid tekitavad terviseprobleeme ning kuidas neid kõige paremini vältida.
- Komisjon peaks tegema ettepaneku siseõhu kvaliteedi parandamist käsitleva strateegia kohta, pöörates erilist tähelepanu lenduvate orgaaniliste ühendite heitmetele.

- Seejuures pööravad komisjon ja liikmesriigid erilist tähelepanu haavatavatele ühiskonnagruppidele, eelkõige lastele ELi poolt Euroopa laste keskkonna ja tervise tegevuskavasse (CEHAPE) antava panuse kaudu.
- Komisjon ja liikmesriigid jätkavad üleeuroopalise transpordi valdkonna tervise- ja keskkonnaprogrammi (THE PEP) rakendamist, muuhulgas keskkonna- ja terviseaspektide transpordipoliitika alasesse otsusetegemise protsessi, järelevalvetegevusse ja mõjuhindamisse integreerimise kaudu.

Sotsiaalne kaasatus, demograafia ja ränne

Üldine eesmärk: Kõrge sotsiaalse kaasatusega ühiskonna loomine, võttes arvesse põlvkondade sisest ja vahelist solidaarsust, ning kodanike elukvaliteedi kui püsiva individuaalse heaolu eeltingimuse kindlustamine ja suurendamine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Püüelda ELi eesmärgi poole võtta 2010. aastaks meetmeid, avaldamaks otsustavat mõju vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riskirühma kuuluvate isikute arvu vähendamisele, pöörates erilist tähelepanu vajadusele vähendada laste vaesust.
- Tagada EL tasandil ja liikmesriikides kõrge sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tase ning kultuurilise mitmekesisuse austamine.
- Toetada liikmesriikide püüdlusi sotsiaalkaitse kaasajastamiseks, arvestades demograafilisi muutusi.
- Suurendada 2010. aastaks vastavalt seatud eesmärkidele märkimisväärselt naiste ja vanemate töötajate osalust tööturul, suurendades samuti sisserändajate tööhõivet.
- Arendada edasi ELi rändepoliitikat, mida täiendab sisserändajate ja nende perekondade tugevamat integreerimist käsitlev strateegia, võttes samuti arvesse rände majanduslikku mõõdet.
- Vähendada globaliseerumise negatiivset mõju töötajatele ja nende perekondadele.

- Soodustada noorte suuremat tööhõivet. Suurendada jõupingutusi varase koolist väljalangevuse vähendamiseks 10%-ni ja selle tagamiseks, et vähemalt 85% 22–aastastest noortest oleks omandanud keskhariduse. 2007. aasta lõpuks tuleks igale koolist lahkunud ja töötule noorele pakkuda tööd, praktikavõimalust, lisakoolitust või muud töölesaamise võimalusi suurendavat meetet kuue kuu jooksul ja alates 2010. aastast kõige rohkem nelja kuu jooksul.
- Suurendada puuetega inimeste osalemist tööturul.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- Euroopa Ülemkogu poolt 2006. aasta märtsis heaks kiidetud uute sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse eesmärkide ja töömeetodite alusel jätkavad liikmesriigid ja komisjon koostööd, kasutades avatud kooskõlastusmeetodit. Sellega seoses võtavad EL ja liikmesriigid ühtlasi meetmeid, mis on vajalikud laste vaesuse kiireks ja oluliseks vähendamiseks, ning jätkavad tööd kõigile lastele võrdsete võimaluste loomiseks, sõltumata nende sotsiaalsest taustast, soost või puudest.
- Tuginedes teatisele “Üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused”, jätkavad komisjon ja liikmesriigid jõupingutusi tagamaks, et sotsiaalteenused aitaksid aktiivselt kaasa sotsiaalsele kaasatusele ja ühtekuuluvusele ning toetaksid majanduskasvu ja tööhõive eesmärke. Komisjon ja liikmesriigid jätkavad samuti tööd üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid reguleeriva ühenduse õiguse mõju jätkuvaks selgitamiseks.
- Liikmesriigid jätkavad Euroopa noortepakti rakendamist. Iga eesistumisperioodi ajal aset leidva noortega peetava struktureeritud dialoogi raames tuleks Euroopa noortepoliitika valdkonnas tegutsevaid organisatsioone, muuhulgas Euroopa noortefoorumit, kutsuda üles panustama säästvasse arengusse noortele huvipakkuvate küsimuste osas, valmistades ette need dialoogid noorte ja valitsuste vahel.
- Liikmesriigid ja EL rakendavad 2006. aasta märtsis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel vastuvõetud soolise võrdõiguslikkuse Euroopa pakti.

- Arvestades rahvastiku vananemist kõikides Euroopa riikides, jääb pensionite jätkusuutlikkus ja kohasus oluliseks küsimusteks veel mitmeteks aastakümneteks. EL toetab jätkuvalt liikmesriikide püüdlusi sotsiaalkaitsesüsteemide uuendamisel ja nende jätkusuutlikkuse tagamisel. Liikmesriigid peaksid vähendama vastuvõetavas tempos avaliku sektori võlakooormust, tõstes tööhõive taset ja tootlikkust ning reformides tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteeme.
- Komisjon võtab 2006. aastal vastu teatise Euroopa demograafilise tuleviku kohta, milles analüüsitakse seda, kuidas EL saaks aidata liikmesriikidel vastata nende ees seisvatele demograafilistele väljakutsetele, soodustades eeskätt aktiivse ja tervisliku vananemise strateegiaid, töö- ja pereelu ühitamist ja perekondade tingimuste parandamist ning võttes ühtlasi arvesse sisserände panust.
- Liikmesriigid peaksid analüüsima demograafiliste muutuste võimalikku mõju maa kasutamisele, ressursside ja energia tarbimisele ning liikuvusele ning võtma neid arvesse kõikidel tasanditel tehtavates kavandamistöodes ja investeringutes.
- EL ja liikmesriigid arendavad jätkuvalt ELi rändepoliitikat, mida täiendab sisserändajate ja nende perekondade tugevamat integreerimist käsitlev strateegia, eeskätt rännet käsitleva poliitikakava, sealhulgas vastuvõtu korra kaudu. Tugevdatakse koostööd kolmandate riikidega ning töötatakse rändevoogude kontrollimiseks mõeldud ühiste meetmete võtmise suunas. 2006. aastal esitab komisjon teatise ebaseadusliku sisserände vastase võitluse tulevikuprioriteetide kohta.

Ülemaailmne vaesus ja säästva arengu alased väljakutsed

Üldine eesmärk: Säästva arengu aktiivne propageerimine kogu maailmas ning ELi sise- ja välispoliitika, ülemaailmse säästva arengu ja liidu rahvusvaheliste kohustuste vahelise kooskõla tagamine

Tegevuseesmärgid ja ülesanded:

- Teha olulisi edusamme ELi kohustuste täitmisel seoses rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärkide ja ülesannetega, eelkõige selliste eesmärkide ja ülesannetega, mis sisalduvad aastatuhande deklaratsioonis ning mis tulenevad 2002. aastal Johannesburgis peetud ülemaailmsest säästva arengu tippkohtumisest ning seotud protsessidest, nagu Monterrey konsensus arengu finantseerimise kohta, Doha arengukava ja Pariisi deklaratsioon abi ühtlustamise kohta.
- Aidata kaasa rahvusvahelise keskkonnahaldamise parandamisele, eelkõige 2005. aastal toimunud ülemaailmse tippkohtumise tulemuste järelmeetmete kontekstis, ning mitmepoolsete keskkonnakokkulepete tugevdamisele.
- Suurendada 2015. aastaks abi 0,7%-ni kogurahvatulust, sealhulgas vahe-eesmärgina 0,56%-ni 2010. aastaks.
 - i) Liikmesriigid, kus ametlik arenguabi ei moodusta veel 0,51% kogurahvatulust, kohustuvad oma vastavate eelarve jaotamise protsesside raames saavutama nimetatud taseme 2010. aastaks ning selle taseme juba ületanud liikmesriigid kohustuvad oma jõupingutusi jätkama;
 - ii) ELiga pärast 2002. aastat ühinenud liikmesriigid, kus ametlik arenguabi ei moodusta veel 0,17% kogurahvatulust, püüavad oma ametlikku arenguabi suurendada, et saavutada oma vastavate eelarve jaotamise protsesside raames nimetatud tase 2010. aastaks, ning selle taseme juba ületanud liikmesriigid kohustuvad oma jõupingutusi jätkama;
 - iii) Liikmesriigid kohustuvad saavutama 2015. aastaks arenguabi taseme 0,7% kogurahvatulust ning selle taseme juba saavutanud liikmesriigid kohustuvad seda taset hoidma. ELiga pärast 2002. aastat ühinenud liikmesriigid püüavad suurendada oma ametlikku arenguabi 0,33%-ni kogurahvatulust 2015. aastaks.
- Edendada säästvat arengut WTO läbirääkimiste kontekstis kooskõlas WTO aluseks oleva Marrakechi kokkuleppe preambuliga, mis seab säästva arengu organisatsiooni üheks peamiseks eesmärgiks.

- Suurendada perioodil 2005–2010 ELi ja liikmesriikide abipoliitika tõhusust, sidusust ja kvaliteeti.
- Kaasata säästva arengu teemad kõikidesse ELi välissuhteid puudutavatesse poliitikavaldkondadesse, sealhulgas ühisesse välis- ja julgeolekupoliitikasse, muutes selle muuhulgas üheks mitme- ja kahepoolse arengukoostöö eesmärgiks.

Meetmed peaksid hõlmama järgmist:

- ELi algatuse "Eluks vajalik vesi", vaesuse likvideerimisele ja säästvale arengule suunatud ELi energeetikaalgatuse, Johannesburgi taastuenergia koalitsiooni ja kemikaalide kasutamise rahvusvahelise strateegilise lähenemisviisi (SAICM) rakendamine.
- Ühise ELi programmitöö raamistiku väljaarendamine, kasutades enam ühismeetmeid ja projektide kaasrahastamist ning suurendades sidusust arengupoliitika ja teiste poliitikavaldkondade vahel. Abi kvaliteeti ja tõhusust saaks suurendada muuhulgas tõhusa eelarvetoetuse ja võla vähendamise kaudu ning loobudes abi sidumisest muude teemadega.
- Liikmesriigid ja komisjon peaksid rakendama ELi Aafrika, Ladina-Ameerika ja Vaikse ookeani piirkonna strateegiat.
- Komisjon ja liikmesriigid püüavad senisest enam saavutada olukorda, kus globaliseerumist kasutatakse säästva arengu huvides, suurendades jõupingutusi selle nimel, et rahvusvahelist kaubandust ja investeringuid kasutataks vahendina tõelise ülemaailmse säästva arengu saavutamiseks. Sellega seoses peaks EL tegema koostööd oma kaubanduspartneritega, parandamaks keskkonna- ja sotsiaalstandardeid, ning kasutama sellel eesmärgil kogu piirkondlike ja kahepoolsete kaubandus- ja koostöölepingute potentsiaali.
- Euroopa Investeerimispanka ja infrastruktuurile suunatud EL-Aafrika partnerluse kaudu tehtavad investeringud peaksid toetama säästva arengu eesmäärke. Euroopa Investeerimispank peaks hindama oma laene sellest seisukohast, kuidas nad aitavad kaasa aastatuhande arengueesmärkide ja säästva arengu saavutamisele.
- Liikmesriigid ja komisjon peaksid tegema koostööd, et edendada ELi seisukohta, mis käsitleb ÜRO keskkonnaprogrammi muutmist Nairobis asuvaks ÜRO spetsialiseeritud asutuseks või UNEOks, millel on tugevdatud volitused ja mida rahastatakse stabiilselt, piisavalt ja prognoositavalt.

VALDKONDADEVAHELINE POLIITIKA, MIS AITAB KAASA TEADMISTEPÕHISELE ÜHISKONNALE

• Haridus ja koolitus

14. Haridus on eeltingimus käitumisharjumuste muutmise ning kõigile kodanikele säästva arengu saavutamiseks vajalike põhiteadmiste ja -oskuste andmise edendamiseks. Edu säästva arenguga kokkusobimatute suundumuste muutmisel sõltub olulisel määral säästvate arengule suunatud kvaliteetsest haridusest kõikidel haridustasanditel, sealhulgas haridusest, mis puudutab selliseid küsimusi nagu energia- ja transpordisüsteemi säästev kasutamine, säästvad tarbimis- ja tootmisviisid, tervis, meediaalane pädevus ja vastutustundlikuks maailmakodanikuks olemine.
15. Haridus aitab kaasa suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse ja heaolu saavutamisele sotsiaalkapitali tehtavate investeeringute kaudu ning kindlustades võrdsed võimalused ja tagades kodanike, eeskätt ebasoodsas olukorras olevate inimrühmade osalemise eesmärgiga parandada tänapäevase maailma keerulisuse ja selles eksisteerivate paljude sõltuvussuhete teadvustamist ja mõistmist. Haridus, mis varustab naised ja mehed teadmiste ja oskustega, mis parandavad nende tööalast konkurentsivõimet ning aitavad kaasa kvaliteetsete töökohtade loomisele, on samuti keske tähtsusega ELi konkurentsivõime tugevdamise seisukohast.
16. Teatise "i2010 – Euroopa infoühiskond majanduskasvu ja tööhõive eest" põhjal peaksid komisjon ja liikmesriigid käsitlema selliseid küsimusi nagu võrdsed võimalused, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate alased oskused ja piirkondlikud lõhed.
17. Seoses ÜRO säästva arengu teemalise hariduse kümnendiga (2005–2014) võiksid liikmesriigid arendada edasi oma riiklike tegevuskavu, kasutades eeskätt tööprogrammi "Haridus ja koolitus 2010", mille eesmärgid keskenduvad kvaliteedile ja asjakohasusele, kõigile juurdepääsu tagamisele ning süsteemide ja institutsioonide avatusele ühiskonna ja laiema maailma suhtes. Liikmesriigid võiksid töötada välja säästvate arengule suunatud haridusprogrammi ja sihtotstarbelise koolituse erinevate elukutse esindajatele sellistes võtmetähtsusega sektorites nagu ehitus, energeetika ja transport. Erilist tähelepanu tuleks pöörata õpetajate koolitusele. Lisaks peaksid liikmesriigid rakendama 2005. aastal Vilniuses vastuvõetud UNECE säästva arengu alase hariduse strateegiat. Säästva arengu alast haridust tuleks samuti edendada ELi tasandil. Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad 2006. aastal vastu elukestva õppe valdkonda käsitleva integreeritud tegevusprogrammi aastateks 2007–2013.

- **Teadusuuringud ja arendustegevus**

18. Säätvat arengut puudutavad teadusuuringud peavad sisaldama lühiperspektiivis võetavaid otsuseid toetavaid projekte ja pikaajaliste tulevikunägemuste kontseptsioone ning samuti käsitlema globaalse ja piirkondliku iseloomuga probleeme. Need peavad soodustama valdkondadevahelisi ja valdkondade piire ületavaid lähenemisviise, mis hõlmavad sotsiaal- ja loodusteadusi ning ületavad lõhe teaduse, poliitika kujundamise ja rakendamise vahel. Edasi tuleb arendada intelligentset majanduskasvu toetava tehnoloogia positiivset rolli. Endiselt esineb suur vajadus selliste lisauuringute järele, mis käsitlevad sotsiaalsete, majanduslike ja ökoloogiliste süsteemide vastastikust mõju ning riskianalüüsi, *back casting* meetodi, prognoosimise ja ennetussüsteemide meetodikaid ja instrumente.
19. Sellega seoses on oluline tagada Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) tõhus rakendamine, mis hõlmab teadlased, tööstuse ja poliitika kujundajad, ning teha edusamme keskkonnatehnoloogia tegevuskava rakendamise osas.
20. Säätva arengu kolme mõõtme vaheliste seoste paremaks mõistmiseks võiks riiklike sissetulekute arvestuse põhisüsteemi laiendada, muuhulgas integreerides varude ja ringluse mõisted ja turuvälise töö ning lisades satelliitkontod, näiteks keskkonnavalasid kulutused ja materjalivood, ning võttes arvesse rahvusvahelist parimat tava.
21. Ülikoolidel, teadusinstituutidel ja eraettevõtetel on kõigil oluline roll sellise teadustöö edendamisel, mis toetab jõupingutusi tagamaks, et majandusareng ja keskkonnakaitse tugevdaksid üksteist. Ülikoolidel ja muudel kõrgkoolidel on tähtis osa sellise hariduse ja koolituse pakkumisel, mis varustaks kvalifitseeritud tööjõudu keskkonnasäästlike tehnoloogiate maksimaalseks väljaarendamiseks ja ärakasutamiseks vajalike teadmiste ja oskustega. Nimetatud haridusasutused peaksid valdkondadevaheliste lähenemisviiside ja olemasolevate võrgustike edasiarendamise kaudu aitama ühtlasi kaasa väheulatusliku keskkonnamõju juhtimisele. Tuleks luua partnerlusi ja edendada koostööd Euroopa ja kolmandate riikide ülikoolide ja kõrgkoolide vahel, soodustades võrgustike loomist ja vastastikust õppimist.

RAHALISED JA MAJANDUSLIKUD VAHENDID

22. EL püüab oma poliitika rakendamisel kasutada kõiki tegevusvahendeid. Turu läbipaistvuse ning toodete ja teenuste tegelikke majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaga seotud kulusid peegeldavate hindade (õigete hindade saavutamise) soodustamiseks tuleks kasutada kõige kohasemaid majanduslikke vahendeid. Tunnistada tuleks nende potentsiaali keskkonnakaitse ja intelligentse majanduskasvu ühitamisel ning kõigile kasulike võimaluste ärakasutamisel. Lisaks tuleks nende sobivust hinnata teatud kriteeriumide valguses, sealhulgas arvestades nende mõju konkurentsivõimele ja tootlikkusele.
23. Liikmesriigid peaksid kaaluma edasisi samme maksukoormuse ümbersuunamiseks tööjõult ressursside ja energia tarbimisele ja/või saastamisele, et toetada ELi eesmärke suurendada tööhõivet ja vähendada negatiivset keskkonnamõju kulutõhusal viisil. Sellega seoses peaks komisjon koguma 2007. aastaks asjakohast teavet.
24. 2008. aastaks peaks komisjon esitama teekaardi keskkonnale märkimisväärset negatiivset mõju avaldavate ning säästva arenguga kokkusobimatute toetuste reformimiseks sektorite kaupa, eesmärgiga need järk-järguliselt kaotada.
25. Tagamaks ELi poolse rahastamise kasutamist ja suunamist säästvat arengu edendamist silmas pidades optimaalsel viisil, peaksid liikmesriigid ja komisjon kooskõlastama oma tegevust ühenduse ja muude kaasfinantseerimisvahendite, nagu ühtekuuluvuspoliitika, maaelu arengu, programmi LIFE+, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise, konkurentsi ja innovatsiooniprogrammi ning Euroopa Kalandusfondi erinevate suundade vahelise vastastikuse täiendavuse ja sünergia soodustamiseks.

TEABEVAHETUS, ASJAOSALISTE MOBILISEERIMINE JA EDU MITMEKORDISTAMINE

26. Komisjon integreerib säästva arengu oma teavitamise, teadlikkuse tõstmise ja teabevahetuse alasesse tegevusse ning jätkab koos teiste ühenduse institutsioonidega strateegia erinevate aspektide teemal ürituste ja sidusrühmade kohtumiste korraldamist, levitamaks uusi ideid ning vahetamaks parimaid tavasid. Sellega seoses peaks komisjon koostama üldsusele mõeldud ülevaate säästva arengu strateegiast, sealhulgas heast tavast ning liikmesriikide rakendatavatest headest põhimõtetest, eesmärgiga suurendada üldsuse teadlikkust säästvast arengust. Kasutada tuleks väärtuslikke teabevahetuse vorme, et mõõta inimtegevuse mõju Maa võimele toetada elu kogu selle mitmekesisuses.
27. Komisjon peaks välja töötama konkreetse ja realistliku nägemuse ELi teel säästva arengu suunas järgneva 50 aasta jooksul. Selline nägemus tuleks välja töötada asjaosalisi kaasaval viisil ning see peaks määrama kindlaks peamised pikaajalised eesmärgid ja kirjeldama nende saavutamise vahepealseid etappe ja samme.
28. Liikmesriikidel on võtmeroll teabevahetuse suunamisel kõige kohasemale tasemele.
29. Pidades silmas kohaliku ja piirkondliku tasandi tähtsat osa säästva arengu eesmärkide saavutamisel ja sotsiaalse kapitali loomisel, on üldiseks eesmärgiks luua linna- ja maapiirkondades säästvad kogukonnad, kus kodanikud elavad ja töötavad ning loovad üheskoos kõrge elukvaliteedi. Jätkata tuleks programmi Kohalik Agenda 21 laadsete lähenemisviiside ning muude laiema üldsuse osalemist hõlmavate protsesside tugevdamist ja soodustamist. Linnu ja omavalitsusi tuleks kutsuda üles allkirjastama ja rakendama Aalborgis võetud kohustusi. Selliseid tegevusi peaksid toetama erinevate tasandite võrgustikud.
30. Sellega seoses kutsutakse komisjoni üles töötama välja võimalikud viisid, kuidas edendada "Euroopa säästvate linnade kampaaniat", mis näeb ette hea tava vahetamise, sealhulgas kvaliteedikriteeriumide, -näitajate ja -vahendite, nagu mõjuhindamise väljatöötamise. Parimaid piirkondlike ja kohalike ametivõimude algatusi säästva arengu valdkonnas auhinnatakse igal aastal. Komisjon kutsub teisi ELi institutsioone ja organisatsioone üles tegema ettepanekuid selle kohta, kuidas seda kõige paremini korraldada.

31. Ettevõtete juhid ja teised peamised sidusrühmad, sealhulgas töötajate organisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid, peaksid kiiremas korras alustama poliitiliste liidritega mõttevahetust säästva arengu jaoks vajaliku keskpika perspektiivi ja pikaajalise poliitika teemal ning tegema ettepanekuid olemasolevatest õiguslikest miinimumnõuetest kaugemale ulatuva ambitsioonika ettevõtete reageeringu kohta. Komisjon esitab 2007. aastal ettepaneku sellise protsessi edendamise kohta. Kooskõlas Euroopa ettevõtete sotsiaalse vastutuse liiduga tuleks suurendada teadlikkust ja teadmisi ettevõtete sotsiaalsetest ja keskkonnavalastest kohustustest ning sellealastest vastutusest.
32. EL tervitab kodanikuühiskonna algatusi, mille eesmärgiks on suurendada säästva arenguga seotud vastutustunnet, ning intensiivistab seetõttu dialoogi asjakohaste organisatsioonide ja foorumitega, kes võivad anda väärtuslikku nõu, juhtides tähelepanu sellele, millist mõju praegused poliitikad avaldavad tulevastele põlvkondadele. Sellega seoses ergutab EL ühtlasi jätkuvalt keskkonnainfo kättesaadavust ja üldsuse keskkonnaasjade otsustamises osalemist ning neis asjus kohtu poole pöördumist käsitleva Århusi konventsiooni täielikku rakendamist.

RAKENDAMINE, JÄRELEVALVE JA JÄRELMEETMED

33. Komisjon esitab alates 2007. aasta septembrist iga kahe aasta tagant eduaruande säästva arengu strateegia rakendamisest ELis ja liikmesriikides, käsitledes ka tulevikuprioriteete, -suundumusi ja -meetmeid. ELi tasandi järelevalvega seoses toetub komisjon eespool kirjeldatud väljakutsetega seotud olukorra analüüsimisel laiaulatuslikule säästva arengu näitajate kogumile, võttes arvesse iga kahe aasta tagant ajakohastatavat EUROSTAT SD järelevalvearuannet, ning kõige uuemale teaduslikule tõendusmaterjalile ja peamiste ELi meetmetega (strateegiad, tegevuskavad, õigusaktid) seotud arengutele.
34. Säästva arengu keerulise olemuse laiaulatusliku ja samal ajal põhjaliku käsitlemise tagamiseks töötatakse näitajad välja konkreetse väljakutse nõuetekohase hindamise tagamiseks sobival üksikasjalikkuse tasemel.

35. Komisjon töötab koostöös liikmesriikidega säästva arengu näitajate töörühma kaudu nende näitajatega edasi ja vaatab need läbi eesmärgiga parandada nende kvaliteeti ja võrreldavust ning asjakohasust uuendatud ELi säästva arengu strateegia seisukohast, võttes arvesse ka muid näitajatega seotud algatusi ja keskendudes kõige vajalikumaks peetud näitajatele.
36. Hiljemalt 2007. aastal ning pärast seda korrapärase ajavahemike tagant käsitleb nõukogu säästva arengu näitajatega seotud edusamme ning kaalub ELi tasandil säästva arengu strateegia üle järelevalve teostamiseks ja teavituslikel eesmärkidel piiratud hulga näitajate heakskiitmist.
37. Liikmesriikide tasandiga seoses tugineb komisjoni eduaruanne liikmesriikide meetmetele, mille eesmärk on rakendada ELi säästva arengu strateegiat, ning läbiviidud vastastikuste eksperthindamiste tulemustele. Kõik liikmesriigid määravad säästva arengu strateegia kontaktpunktina tegutseva esindaja, keda on volitatud andma hiljemalt alates 2007. aasta juunist (ning seejärel iga kahe aasta tagant) vajalikku teavet liikmesriigi tasandil riikliku säästva arengu strateegia alusel saavutatud edusammude kohta, võttes vajadusel arvesse piirkondlikul ja/või kohalikul tasandil toimunud arenguid. Samuti kasutatakse parimal viisil liikmesriikide muudest aruannetest pärinevat asjakohast teavet.
38. Komisjoni eduaruande ja nõukogu panuste alusel peaks detsembris kokkutulev Euroopa Ülemkogu (alates 2007. aastast) iga kahe aasta tagant vaatama läbi edusammud ja prioriteedid ning andma üldised suunad säästva arenguga seotud poliitika, strateegiate ja meetmete arendamiseks, võttes arvesse majanduskasvu ja tööhõive edendamisele suunatud Lissaboni strateegiast tulenevaid prioriteete. Sellega annavad ELi säästva arengu strateegia tulemused suuna Lissaboni strateegia kontekstis tehtavale tööle, sealhulgas koondsuuniste puhul, võimaldades valdkondade vaheliste küsimuste, nagu kliimamuutuste, energiatõhususe, vananemise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sidusat käsitlemist.

39. Euroopa Parlamenti kutsutakse üles esitama tulevaste edusammude analüüsi protsesside raames oma seisukohad ja tegema tihedat koostööd nõukogu ja komisjoniga, tagamaks ELi säästva arengu strateegiale võimalikult laia toetuse. Euroopa Parlament võiks samuti pidada sidet liikmesriikide parlamentidega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peaks edendama aktiivset rolli vastutustunde loomisel, ergutades muuhulgas ELi tasandil toimuvat arutelu, ning komiteed kutsutakse üles andma oma panuse kahe aasta tagant koostatavasse komisjoni eduaruandesse, sealhulgas oma liikmete parima tava kogumise kaudu. Regioonide komitee võiks pidada ühendust piirkondliku ja kohaliku tasandiga.
40. Liikmesriigid, kes töötavad välja oma esimese riikliku säästva arengu strateegia, peaksid selle valmis saama 2007. aasta juuniks. Riikliku säästva arengu strateegia läbivaatamine peaks järjepidevuse, ühtsuse ja vastastiku toetamise tagamiseks toimuma tulevikus uuendatud ELi säästva arengu strateegia valguses, võttes arvesse konkreetset olukorda liikmesriikides.
41. Riiklike säästva arengu strateegiate vabatahtlikud vastastikused eksperthindamised peaksid esimese rühma liikmesriikidega algama 2006. aastal. Nendesse tuleks kaasata teiste liikmesriikide ametnikud ja sidusrühmad, sealhulgas riiklikud säästva arengu nõukojad, ning vajadusel rahvusvahelised vaatlejad. Vastastikused eksperthindamised võiksid keskenduda kas strateegiatele tervikuna või konkreetsetele teemadele. Need peaksid ühtlasi võimaldama kindlaks määrata näited heade lähenemisviiside ja hea tava kohta. Sellele järgnev vastastikuste eksperthindamiste voor võiks järgmise rühma liikmesriikidega alata 2007. aastal. Vastastikuseid eksperthindamisi võiks toetada välishinnangute kaudu saadud teaduslik tõestusmaterjal.
42. Liikmesriigid võiksid hea tava ja kogemuste vahetamise hõlbustamiseks kasutada olemasolevat Euroopa säästva arengu võrgustikku. Võrgustik võiks heade lähenemisviiside ja hea tava näitlikustamiseks ja kirjapanemiseks koguda kokku seisukohad liikmesriikide seas arutlusele tulevate konkreetsete prioriteetsete teemade ja küsimuste kohta. Seda võrgustikku võiks lisaks kasutada selleks, et edendada säästva arengu teemade integreerimist teistesse poliitikavaldkondadesse, vertikaalset integratsiooni ning sidusust ELi, riiklikul ning piirkondandlikul ja kohalikul tasandil toimuva poliitika kujundamise vahel.

43. Liikmesriigid peaksid kaaluma erinevaid sidusrühmi hõlmavate säästva arengu nõukodade tugevdamist ning, juhul kui neid veel ei eksisteeri, nende loomist, et need hoogustaksid informeeritud arutelu, aitaksid koostada riiklike säästva arengu strateegiaid ja/või annaks panuse riiklikesse ja ELi eduaruannetesse. Riiklike säästva arengu nõukodade eesmärgiks on suurendada kodanikuühiskonna kaasamist säästva arengu küsimustesse ning aidata kaasa erinevate poliitikavaldkondade ja poliitika kujundamise tasandite paremale seotusele, kasutades ühtlasi neid koondavat Euroopa keskkonna ja säästva arengu nõukodade võrgustikku.
44. ELi institutsioonid peaksid parandama enda sisemenetlustes erinevate sektorite vahelist poliitika kooskõlastamist. Üldasjade nõukogu peaks tagama ELi säästva arengu strateegia horisontaalse koordineerimise ja muud nõukogu koosseisud kontrollima selle rakendamist oma vastutusalas. Edusammude läbivaatamisel peaks nõukogu kaaluma erinevaid võimalusi oma töö edasiseks tugevdamiseks, eesmärgiga tagada ELi säästva arengu strateegia nõuetekohane rakendamine.
45. Euroopa Ülemkogu otsustab hiljemalt 2011. aastaks, millal oleks vaja alata ELi säästva arengu strateegia laiaulatuslik läbivaatamine.